

Familie Zwijze

Kroniek van een boerengeslacht

Familie Zwijze

Kroniek van een boerengeslacht

Gerrit Jan van Faassen

Uitgeverij Heijink

Schrijver: G.J. van Faassen

Coverontwerp: G.J. van Faassen

Uitgeverij: Heijink

ISBN:9789462547704

© Alle rechten voorbehouden aan G.J. van Faassen

Inhoud

Voorwoord	6
Voorgeschiedenis Zwijze	7
Generatie I	11
Generatie II	12
Generatie III	13
Generatie IV	14
Generatie V	22
Generatie VI	28
Generatie VII. tak Bouwlust	33
Generatie VII	38
Generatie VII. tak Bouwlust Tiebert	46
Generatie VIII	49
Generatie VIII. tak Bouwlust	69
Generatie IX	75
Generatie IX. tak Bouwlust	87
Generatie X	95
Generatie XI	105
Generatie XI & XII	106
Nawoord	108
Geraadpleegde bronnen & literatuur, met dank aan	109

Voorwoord

Dit boekje is tot stand gekomen n.a.v. de zoektocht naar mijn voorouders. Mijn oma van moeders kant was Gezina Zwijze, geboren op 15-12-1898. De verhalen rondom de familie Zwijze hebben mijn nieuwsgierigheid gewekt.

Tijdens het zoeken naar gegevens is het idee ontstaan om het verzamelde materiaal en de verhalen uit verschillende bronnen te bundelen.

Aangevuld met foto's, documenten en verhalen van nazaten leidde dit tot het boekje wat voor u ligt.

Graag bedank ik de medewerkers van de Historische Vereniging Hardenberg en ook de nazaten van de familie Zwijze voor de welwillende medewerking en het toevertrouwen van informatie en het vele fotomateriaal.

De contacten die ik gehad heb voor de samenstelling van dit boekje heb ik als plezierig ervaren.

Gerrit Jan van Faassen
Hardenberg 30 april 2014

Gezina van den Poll-Zwijze
Geboren op 15-12-1898
Overleden op 14-11-1985

Voorgeschiedenis Zwijze.

Over het ontstaan van de naam Zwijze is niet echt iets bekend, maar wel zie je door de eeuwen heen dat de naam verandert of anders geschreven wordt.

Wordt eerst de naam gespeld als **Die Wijse, Die Wyse, Die Wisse, des Wisen, De Wise, De Wijse of De Wyse**, later lezen wij **Zwijze** of **Swijzen**. Ook **Swijse**, of in het Duits geschreven als **Suise** komt voor.

Maar via **Zwijse** en **Zwijzen** komt uiteindelijk de naam **Zwijze** naar voren, vaak uitgesproken als **Zwiese**. Sprekend over iemand van de familie Zwijze wordt er in de volksmond vaak gezegd: één van de **Zwiesen**.

Tot aan de generatie **Hermen de Wijse (I.1)** is niet echt duidelijk hoe de familielijn loopt. Deels zie je de **Zwijzes** terug in Collendoorn, terwijl in oude aktes een andere lijn verwijst naar Loozen en Holthene.

In de archieven wordt in bedelijsten (belastingheffingen) en aktes vaak als woonplaats Loozen of Collendoorn aangegeven.

Ook zie je op oude kaarten dat ter hoogte van Loozen de boerenhoeve **Zwijze** al voorkomt.

De aktes en brieven zijn letterlijk overgenomen met de schrijfwijze en eventuele fouten van die tijd.

Ook werden namen e.d. vaak geschreven zoals men het uitsprak en van personen uit één gezin werd bijvoorbeeld de voor-of achternaam verschillend opgeschreven.

Hieronder de bisschoppelijke bedelijst [belasting heffing] gericht aan de gewaarde boeren in de marke Lutten en Collendoorn 1433.

1433 buerschap van Kalendoorn ende Lotthen

Geert ter Hoffstede	1	schild	
Rolof ter Schuijzen te Lotten gezwaren	1	schild	
Geert Rolofs	1	schild	
Wolter to Lotten	3	schild	
Die momkermeijer te Lotten	2	schild	
Rolof van Lotten	2	schild	
Ludekens guet	2	schild	
Johan Oding	1	schild	
Willem Haverkamp	1 1/5	schild	
Albert Kaerman	1	schild	
Rotger de Valsche	p	schild	(arm).
Gosen de Kock	1 1/5	schild	
Geert de Wijse	1 1/5	schild	
Lambert die Boeck	2 1/5	schild	
Reijner ten Oestederp	2	schild	

Ook Zwijzes in aktes uit o.a. voormalig klooster Sibculo:

23-juni 1499 Sondaghes voir S. Johan toe middenzomer: **Johan Wedelinck** te Reddse en **Albert Waterinck**, vrijlieden van de hof Ummen, oorkonden dat **Herman die Wijse** te Lozen en zijn broer **Rotgher die Wijse**, ook vrijlieden van die hof, verkocht hebben aan prior en convent van het klooster Zybekeloe een hooimaat te Holtheem, genaamd de Lencnhorst, gelegen in kerspel en gericht van Hardenberch en afkomstig van hun erf des Vosses erve, met een rente aan kopers hebben geleverd met hand en mond onder belofte van vrijwaring.

27 december 1500 verklaren de zelfde **Wedelinck**, dat **Rotgher die Wijse** en zijn vrouw **Aleijd**, vrijlieden van die hof, ook een hooimaat in Holtheem verkocht hebben aan het klooster met een rente van 8 mud winterrogge Zwolse maat uit dat erf.

Op **15 augustus 1517** na een grote brand die Gramsbergen had geteisterd, werd een stuk grond van de Holthemer marke geschonken door, **Ludecken Hermassone- Renemerinc**, **Egbert Renemerinck**, **Harmen de Wise**, **Henderich ten Leemgraven**, **Berentthen Nyenhuesss** de erfgenamen van de Holthemer marke, aan de kerkmeesters van Gramsbergen, hier zijn toen nieuwe klokken voor de kerk van gekocht.

In schattingsregister van **1520** staat dat **Herman Berntsen** pachter was van des **Wysenguet** by den Broicke. Grote delen grond in Radewijk waren in die tijd eigendom van de familie **Zwijze**.

27 februari 1537 Des Dinsedaghes nae anderen Sondach in die vastene Reminiscere. **Herman Johanz. Evert Wedelinck**, vrijlieden van die hof Ummen oorkonden dat **Herman die Wijse** en zijn zoon **Rotgher**, vrijen van die hof verkocht hebben aan prior en convent van Sibekeloe een hooimaat te Oltheem, in het kerspel en gericht Hardenbergh genaamd de Lenhorst, behorende tot des Vosses erve en dat verkopers het verkochte met hand en mond hebben geleverd, onder belofte van vrijwaring en voorbehoud van wederkoop gedurende 6 jaar.

In processen van het schoutambt Hardenberg kom je de Zwijzes tegen:

3 november 1550. op manendach na OmnisSanctorum (maandag na allerheiligen), **Bruijn Blanckvordt** verklaart dat hij op die dag, met zijn keurnoten **Geerd de Wijse** en **Geerd Costerszoone** 't Heemse, op de plaats genaamd *het Gerichte* een rechtszitting heeft gehouden over een grensgeschil tussen de boeren van Brucht en andere schapenbezitters. Het ging over het recht „De scapebeesten te drijven in de boerschap Brucht tegens de sogenaemde Assieskamp”.

Afschriften, (18e eeuws), in inv. nr. 7, p. 260, 261 en in inv. nr. 14, G.

Eis, overgelegd voor het gericht van de hofrichter en hofvrije huisgenoten van de Hof te Ommen, van **Rutger de Wyse Geertszoon**, mede namens zijn broers en zusters, in het proces tegen hun neef **Rutger de Wyse Hermanszoon**, mede namens diens broers en zusters, over de ontruiming van het erve Vossesgoed in de buurschap Holtheme, schoutambt Hardenberg, horig in de Hof te Ommen, **1553 - 1553**.

In Markenboek van Heemse en Collendoorn 1551 kom je de Zwijeses tegen:

Hendrick die Wijse en **Willem Wiltfanck** burgers in den Hardenberg, zijn dit jaar met de erfgenamen van Heemse en Colner verdragen dat ze mogen vissen in Colner Meer-water, daar voor zij geven één Coninges daler.

1556 februari 24 Bruyn Blanckvordt, richter te Hardenborch en **Lubbert Blanckvordt** en **Lubbert Smyth**, keurnoten maken het vonnis bekend van **Joachim Asskens** in de zaak tussen **Reyner van Aesswijn**, heer toe rankel, eiser en **Geerd de Wijse** to Lozen met Johan zijn zoon, beklagden, betreffende de eigendom van een stuk land in Gramsberger Wueste of Lozer Mercke en daaruit voorvloeiende kwesties zoals kappen van bomen en jagen op veldhoenders en hazen.

Gedrukt in "Request deductoir voor burgermeesteren, schepenen en raaden der stad Hardenberg aan de E.M.H. Ridderschap en Steden, tweede reces van den ordinaris landdag, gehouden binnen Campen in de maand October 1781" (Zwolle, 1782), inv. nr. 12, p.18-22.

N.B. Met vermelding dat het charter zelf, met zwart waszegel met een klimmende leeuw van **Bruin Blanckvort** berustte bij de boer **Swijse** te Loosen.

21. 1561 mei 263

Uit akten van Hardenbergers in het schultengericht van Schoutambt Coevorden 1626-1810.

Op den **22 Juny anno 1630** compareerde in den gerichte **Luitghen Dircks** van den Hardenbarch, seghende hier dat hij op gisteren to Emlichem sij geweest om de getuichenisse van Weggenbackers 't homs, dan also de selve tot gheen eedt te doen wilde coomen, is de saecke so verre gebracht, dat hij toen de gerechte helfte angenommen heeft, van de dertich daler so de kinderen van **Harmen Luichghens** van **Luitghen Dirckx** hebben alhier rechtelijk gevordert te betalen, ende dat veerthien daghen nae Sint Jacob ancomstich, met welcke betalinghe de moeder van de voorschreven kinderen genaemt **Griette Mullers** is vredich geweest, also dat hij **Luitghen Dircks** me noch solde moeten betalen de andere helfte tot gelijcke vijftien daler, waeromme hij alhier in 't Gericht heeft doen coomen **Harmen Wyzen**, den oom en de medemomber van den voorschreven kinderen, hem deesen arrest voorgedraghen, ende verclaert alsoo geschiet te sijn, ende wijders versicht ut den proches ende gedane arrest ontledighet te werden, annemende ende gelovende de resterende helfte tot vijftien daler an de voorschreven neef of de mombaaren mede te voldoen op gelijcke tijt, naementlijk op den huy dach naer Sint Jacob

voorschreven, mits dat **Harmen Wisen** hem volgoedichet (ansierende hij Luitghens onschult, ende de grote schult van te meerseide **Dircks**, waerende **Luitghen** mij meesten ende costen geraeckt) te goede geeft tot de gedane costen, bij hem **Luitghen** angewendt vijf Carolus guldens, alsoo dat hier mede den proches gecasseert ende den voorschreven **Luitghen Dircks** ut den arrest sij gerelaxeert. Actum ut supra

1601 uit verpondingsregister van Radewijk.

ein katerstede Gerdt bi dath Broeck, tobehorende de zaliger **Gerdt des Wisen** kinder, 7 mudde landes, ganz desart ende night gebrucket.

10-05-1661 Stadsgericht Hardenberg.

Ershenen in den Gerichte **Albert Janss.** soone van **Jan de Wijse** toe loesen, getrouwt geweest synde **Albert Stubbemans** dochter toe Raedewick, ende heeft, nae voldoninge des opgerichten accorts in dato 15 april 1659 gepasseert, vulkoomentlyck afstand gedaen dat hy ofte syne naekoemelingen, geen actie noch pretentie, op alsulcke goederen en als **Albert Stubman** tegenwoordig possideert ofte die syn kinderen en erfgenaemen nae syn doot mochten genieten, doende daer van cracht deses transport en obbadinge, sulx dt hy ofte syne naekoemelingen ten eenemael daer van gecontenteert syn.

Wat verder opvalt bij de zoektocht naar de familie **Zwijze** zijn de huwelijken met families uit de grensstreek die bekend stonden door hun grote ondernemerschap, zoals **Iemhoff, Grote Balderhaar, Tiebert, Waterink, van der Scheer, Reinders, van den Poll, Waterink, Roelofs** en **Timmerman**.

Bij huwelijken van Zwijzes kom je van deze families bijna in elke generatie wel weer één van die namen tegen. Ook huwelijken neef en nicht, of broer en zus uit één familie met broer en zus uit de andere familie kwamen voor. Het is niet ondenkbaar dat in deze welvarende en ondernemende families, behoud en vergroting van hun bezit een grote rol hebben gespeeld.

Tegenslagen waren er ook, persoonlijke drama's en het verdriet om de grote kindersterfte vanwege de ongezonde leefomstandigheden. Epidemieën en oorlogen die in vroegere tijden hun tol eisten en aan hun ook niet voorbijgingen.

De Zwijzes blijken honkvast wat betreft hun woonplaats Loozen [Lozen] [Loosen] [Losen] [Loesen].

Generatie I

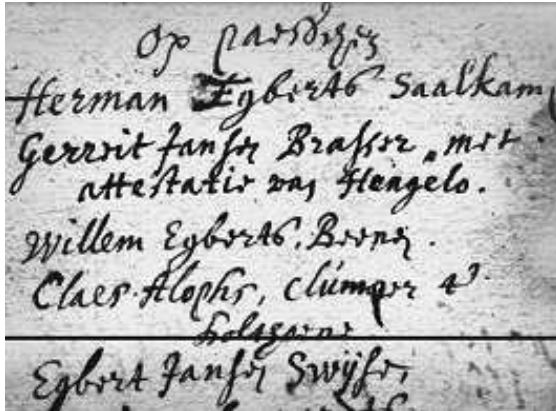
Generatie I Hermen de WIJSE

I.1 Hermen de WIJSE geboren circa 1625, overleden voor 1686 te Loozen.

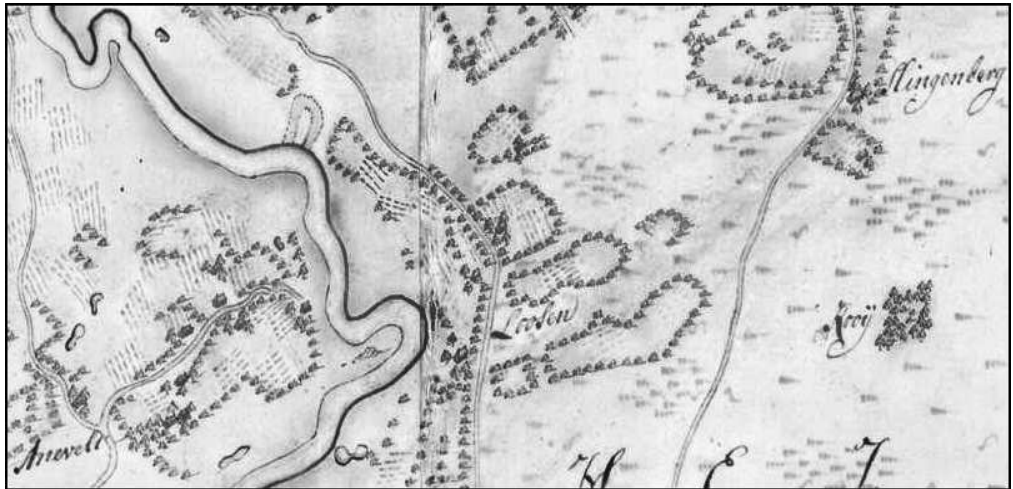
Uit dit huwelijk:

1. Gerrit ZWIJSE geboren circa 1650 (zie II.1).

2. Hermen Hermsen de WIJSE (zie II.2).

Uit boek lidmaten 1649-1690 Gramsbergen.
Op paesschen 1675 Egbert Jansen Swijse,
(Zou neef kunnen zijn Hermen de Wijse)

Fragment geografische kaart eerste helft 18e eeuw met al bebouwing Loozen

Uit het vuurstedenregister van 1675 blijkt dat in de tijd van Bommen Berend (Bernard van Galen) Loozen deels of geheel is geruïneerd. Als huisplaatsen worden vermeld o.a. Prenger met twee huisplaatsen, de Swijzen, Lambert en Clunties met elk één huisplaats, deze naderhand weer opgebouwd.